

laat inspireren door de theorieën van von Kleist en Craig. Binnen het bestek van dit artikel kunnen we alleen een eerste denkrichting aangeven: de danser als pop die de fysieke en fysieke wetten overwint. De danser als perfecte danser, als een marionet. Het is een doordenken op het fysieke lichaam, op de beweging, op het lichaam als materiaal, in confrontatie met de ruimte, met andere lichamen.)

De mannequin

Het theater van Wilson, Brook, Kantor e.a. is theater dat de pop als vernieuwend element gebruikt of gebruikt heeft, zowel wat betreft de manier van acteren, als het gebruik van de pop zelf. Tadeusz Kantor geldt als één van de meest spraakmakende theatermakers van deze eeuw op het vlak

van integratie van de pop ("mannequins" noemde hij ze) in het theater. Hij ging echter niet zover als Craig om de levende acteur door de pop te vervangen. 'De MANNEQUIN moet in mijn theater een MODEL worden, dat de sterke emotie van de DOOD en van de conditie van Doden overdraagt. Een model voor de Levende ACTEUR'. In 1987 laat hij gemechaniseerde poppen optreden in *La machina dell' 'armore e della morte*. Levensgrote, geometrische figuren brengen als het ware een hommage aan het *Triadisch Ballet* van Schlemmer. In *Dodenklas* (vanaf 1975) waarmee Kantors groep Cricot 2 jarenlang de wereld rondtrekt, treden levensgrote poppen samen met de acteurs op. In de postume productie *Vandaag is mijn verjaardag* (1991) is een ode aan Meyerhold verwerkt.

Bob Wilson exploreert, in de lijn van Craigs opvattingen, de dialectiek die er tussen de scenische ruimte en het lichaam is. De beweging, de tijd die die beweging duurt en de manipulatie van reële of gesuggereerde objecten roepen bij Wilson een imaginaire ruimte op. Niet alleen de acteurs bewegen hun lichamen als marionetten, er wordt ook gebruik gemaakt van poppen en gemanipuleerde objecten. In *The Civil Wars* (1983) staat er tegenover een dwerg een reuzepop, als een postmodernistische Übermarionet. In *Mountain* (1972) zweeft een grote vis in de lucht. In *Doctor Faustus lights the lights* (van Gertrude Stein), een stuk dat afgelopen seizoen in de Singel-Antwerpen te zien was, kwam dat minimalistische, mechanische acteren heel sterk tot uiting. Menselijke lichamen én reële voorwerpen

Tien jaar poppenfestival Dommelhof-Neerpelt

1978

Eerste poppenfestival Dommelhof-Neerpelt: vijftien voorstellingen op vier dagen; elf voor kinderen, vier (buitenlandse) voor volwassenen, o.m. van Albrecht Roser, van het Literarisches Figurentheater en van Triangel. De Vlaamse nestor van het poppentheater Jef Contrijn wordt bij deze eerste editie nog geciteerd: 'Wanneer we geestelijke rijkdom willen verschaffen beginnen we bij het kind. En dan is het poppentheater het ideale middel, omdat de pop moeder en onderwijzer tegelijkertijd zijn. Het is een middel om het kind zonder opzettelikheden te laten uitgroeien tot een goed mens.' Het pedagogische doel leeft nog sterk. Toch reeds voorzichtige opening naar buitenlandse tendenzen.

1979

Tweede editie en weerom niet alleen voor kinderen. Voor volwassenen zijn er uit Nederland Jozef van den Berg, Popstudio Hindrik en Triangel. Vlaamse poppentheaters in groten getale aanwezig, maar grote verschillen in aanpak en vormgeving met buitenlandse voorstellingen.

1980

Uit Vlaanderen *Kapai kapai* door Tiedric van Tone Brulin. Verder Triangel en Jozef van den Berg, toen nog Rondreizend Poppentheater genoemd.

1981

Groeiende Nederlandse inbreng; daarnaast gezelschappen uit Frankrijk, Canada en Hongarije.

1983

Festival wordt tweejaarlijks en noemt zich

nu ook 'internationaal'. Vernieuwingen in het Franse poppentheater voor volwassenen staan centraal. Daarnaast: Jozef van den Berg (nu Theater Jozef van den Berg genoemd) en Stuffed Puppet Theatre. Vormgeving wint aan belang, de scenografie wordt letterlijk uitvergroot.

1985

Ong. 50 voorstellingen uit 12 landen. Poppentheater wordt steeds meer beeldend theater (Studio Hindrik – voorheen Popstudio Hindrik – brengt *Stoeprand*) en objectentheater (o.m. een productie van Jan Roets). Verder drie Vlaamse producties voor volwassenen (van o.a. Taptoe). Eerste creatie-opdracht voor Theater Skoop.

1987

Nieuwe creatie-opdracht voor Theater Skoop en *Beesten* bij Theater Froefroe raken niet uit de startblokken. Lukt wel bij Pat Van Hemelrijck met *Tout Suit*, een uitvoering van een 'concert d'images pour 85 objects perdus sur un buffet froid'. Groeiende wanverhouding tussen Vlaamse poppentheaters en internationale theaters wat betreft professionalisme.

1989

Vlaamse achterstand nog niet opgehaald, wel schoorvoetend zoeken naar nieuwe esthetica; bij de producties uit het buitenland blijft sterke vormgeving en het letterlijke ver-beeld-en primeren.

1991

De confrontatie tussen poppentheater en andere kunst disciplines zet zich door. Grotere Vlaamse inbreng, maar blijft afsteken tegen het internationaal gebeuren. Theater

Stap verbeeldt zonder taal *Antigone*, Oud Huis Stekelbees visualiseert in *Groen* fantasiebeelden over kleur, Theater Froefroe brengt grappige creatie over beeldcultuur. *Taal Uilenspiegel* – concept en regie van de Amerikaan Stuart Sherman – confronteert beeld en taal. Grote revelatie is de Franse beeldende kunstenaar Roland Roure met zijn mechanische 'speelmaschine'; zijn creatie *la noce* is symbiose van figuren, theaterspektakel en beeldend theater.

1993

Om organisatorische redenen opsplitsing tussen de contractueel vastgelegde coproducties (spelen in februari) en de rest (volgt in november). Van de drie Vlaamse creaties weet alleen Pat Van Hemelrijck de cross-over tussen verschillende kunsten te thetraliseren in *'Manuel, de Schepper'*. Hij is in november terug in Dommelhof, zoals ook Theater Stap en 't Muziek Lod. Verder: Theater Taptoe met een nieuwe productie in een decor van Pat Van Hemelrijck, en Joris Jozef, die zich nu met de nieuwe mensen om hem heen Figurentheatergroep Ultima Thule noemt. Dat is dan alles van de Vlaamse inbreng op dit lustrum-festival.

Praktisch:

Het tiende internationale poppenfestival vindt plaats van 10 t/m 14 november in Dommelhof, Toekomstlaan 5, 3910 Neerpelt. Voor inlichtingen programma, overnachtingen, workshops e.d. 011/ 643049